

Universul Literar

Director: STELIAN POPESCU

REDACTIA:
No. 11, Str. Brezoianu, No. 11

ABONAMENT:
— Lei 10 Anual —

ADMINISTRAȚIA:
No. 11, Str. Brezoianu, No. 11

Titu Maiorescu

Seritorii noștri dispăruți în timpul războiului

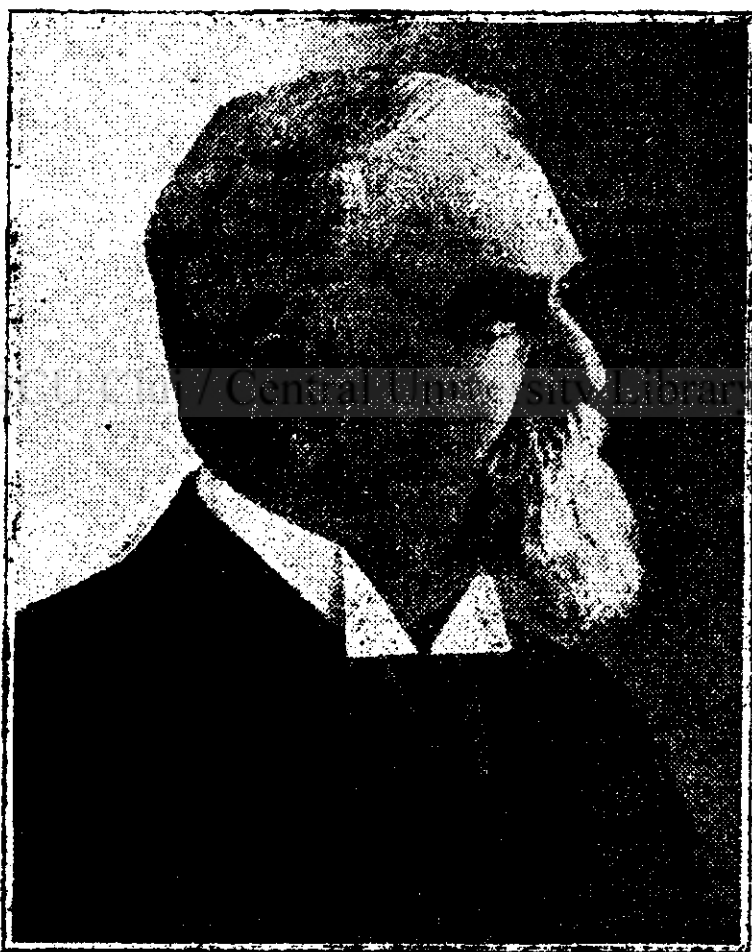
Ar fi o încumetare prezunțioasă să statornicim fără o prealabilă preparație, în cadrul unui număr de revistă, un om și o operă, când acest om e Titu Maiorescu, iar opera, aceia pe care îi cunoaștem: atât de plină, atât de complexă și de vastă. Să ne mulțumim deci cu o schiță, să ne mărginim la o rezumare a omului și a operei.

Obișnia Maioresților este la Bucerdea în tinutul de lângă Blaj unde s'a născut și tatăl lui Titu, savantul profesor Ioan Maiorescu mort pe la 1864. Ei se înrudesesc cu familia episcopului Samuil Vulcan de la Oradea și cu aceia a lui Petru Malor.

De la Ioan Maiorescu au rămas doi copii: Emilia, mai târziu d-na Humpel, și Titu de care ne ocupăm aci.

Titu Maiorescu a fost profesor, pedagog, filosof, educator, critic, logician, estetic, polemist, avocat, orator, om politic și în toate aceste meniri a marcat o personalitate, o ilustrație, o autoritate, discutată, dacă vrei, dar necontestată.

Ca profesor a fost o poeză a catedrei și prelegerile lui atât de apreciate, erau cercetate chiar de auditoriu din afară de școală; ca pedagog, el stă în fruntea celor ce au muncit în această direcție la noi și cariera lui întreagă este cea mai pilduitoare mărturie; ca filosof, era un adept nedesmintit al școlii schopenhaueriene; ca

† TITU MAIORESCU

educator, poate că niimeni ca dânsul nu a pregătit un curent mai sănătos și mai rodnic; ca critic, el cu Gherea, deși antagoniști, sunt întemeietorii acestui gen literar la noi; logicianul cel mai recunoscut, estetic rafinat, polemist cumpănit; a ilustrat ca avocat bara română până în ziua când a fost chemat la departamentul justiției, dată de la care n'a mai primit să pledeze; ca orator, care deși nu ferme-

că, convinge, se prezintă cu cea mai aleasă formă, cu cea mai fină sarcasmă, cu argumentarea cea mai strânsă și mai logică și cele trei volume ale lui de **discursuri parlamentare** sunt un monument de istorie politică contemporană, ca de altfel întreaga lui activitate politică și parlamentară.

Opera lui atacă aproape toate genurile literare: studii critice, filosofice și lingvistice, logică, aforisme,

operă de drept, operă didactică, vehemente ieșiri împotriva unor curente ridicule între cari remarcabila **Beție de cuvinte** și o mulțime de alte lucrări de valoare, neadunate din **Convorbiri**

Iată câteva date mai importante din această bogată viață: La 1862 profesor la Universitatea din Iași și primul ei rector. La 1874 ministru pentru prima oară în cabinetul Lascar Catargiu. La 1875 agent diplomatic la Berlin. La 1884 e mutat profesor la Universitatea din București, dată de la care, cu o mică întrerupere, reprezintă până de unazi colegii universitari în Senat. Ministru instrucției la 1888 și 1891, ministru justiției la 1890, ministru de externe la 1910, prim ministru la 1912.

Retragerea lui din profesorat (1910) a fost prilejul unor manifestații de simpatie în lumea profesorală și studentească, fiind sărbătorit cu mare entuziasm atât la București cât și la Iași.

Maiorescu este împreună cu Petre Carp și alții, întemeietorul societății literare „**Juimeca**” dela Iași, devenită mai târziu grupare politică. La **Convorbiri literare** pe cari le întemeiază, al cărui suflet este și cari apar la 1 Martie 1867, activitatea lui se identifică cu însăși viața grupării și a revistei și fie din amintirile lui I. Negruzzi, fie din acelea ale lui Panu asupra **Juimecii**, oricine își poate face o idee de rolul covârșitor pe care l'a jucat Maiorescu în sânul grupării politice și literare.

Aci a avut el să ducă cea

mai inversunată polemică cu un maestru de talia lui, cu Hasdeu, din cauza deosebirilor de vederi în literatură ca și în politică.

În primul an al apariției revistei începe lupta între curentul dela **Convorbiri** reprezentat prin Maiorescu și cel dela **Columna lui Trajan** în fruntea căruia sta Hașdeu. Contra așa zisei **noua direcție** pe care vrea s'o imprime **Junimea**, se ridică Hașdeu și lupta care se dă, e caracteristică prin farmecul care țâșnește din fiecare atac, din fiecare replică și credem interesant a o reaminti, măcar în treacăt, pentru scânteierile de spirit ce scapără dintr-o parte și pentru calmul și cumpănirea cu care ripostează cealaltă parte.

Hașdeu, în de fața câtorva amici intruniți la el acasă, joacă o farsă **Convorbirilor**: compune o frivolitate rimată și o trimite acelei publicații, ținând un rămășag cu cel de față că farsa va reuși, adică, că revista o va publica. Efectiv, în cel mai apropiat număr al **Convorbirilor** apare această galmate:

EU ȘI EA

(Din Gablitz)

Ca o ură fără sunet,
Ca un fulger fără tunet,
Ca un râu fără mormur,
Ca o pasăre tăcută,
Ca o casă ce stă mută
Și pustie împresur,
Astfel sunt și eu, val mie,
Formă fără melodie,
Fără spectacol fără idei
De când dansa nu-i sub soare
Și puterea mi cântătoare
A pierit cu moartea ei!

După apariție, Hașdeu publică în **Familia** din Pesta, în **Trompeța Carpaților** și **Telegraful** din București că farsa i-a reușit și că a câștigat rămășagul, adăogând că totul în acest **Eu și ea** „de la cea d'întâl și până la ultima literă, e vag, absurd, rece, mistificat, fără creier și fără inimă, o adunătură de silabe sonore“, că Gablitz n'a exis-

tat nicăeri și niciodată și că l'a inventat spre a complăce predilecției **Convorbirilor** pentru tot ce e nemțesc, că semnătura **M. I. Iliasu** e **M. L. Ellas** pentru a măguli simpatiile d-lui Maiorescu și că totul e „o fantasmagorie evreo-nemțescă“. Maiorescu se apără scurt: „nu am nici un amestec în redacția **Convorbirilor** și eram absent din lași când s'a primit poezia“.

În urma acestui atac, **săgețile Convorbirilor** contra lui Hașdeu se întesesc: **Burlă** și **Cihac** îl atacă mai în

fiecare număr ca filolog, d. A. D. Xenopol ca istoric, iar Maiorescu își ascute toată armătura critică pe care i-o descarcă treptat și metodic. Hașdeu, neastâmpărat și poznaș, cum a fost toată viața, lasă să treacă o bucată de vreme și administrează altă farsă **nouei direcții**, de astădată cu mai mare efect și cu mai mult succes. Față de alți prieteni compune această altă galmate rimată, semnată **P. A. Callescu**, adică **Păcălescu**, pe care **Convorbirile** o și publică:

LA NOI..

„La noi e putred mărul“ a zis de mult poetul
A zis cu desperare și a murit nebun
Căci îl zdrobi durerea când s'a convins cu 'nctul
Oftând după scăpare, că nu mai este bun
Nici sămburele însuși, speranța viitoare,
Fecloara sficioasă ascunsă de priviri.
O, da! un vierme sarbăd cu otrăvită boare
Rozând fără 'nctare nu lasă nicăiri
Bucata nemânjită, și în zadar să crează
Iluzia din urmă ar vrea, că tot mai poșt
Redobândi scânteia din dispăruta rază!
I-am cântărit piticii! i-am măsurat pe toți!
Lucesc prin neștiință, prin penele streine,
Insecte cu o umbră mai mare decât ei,
Te 'nșală 'n perspectivă, dar când te uși mai bine
E trist și-ți vine milă de falnicii pigmei!
Rivali cu cine știe ce geniuri sublime,
Aruncă vorbe 'n aer ce curg ca un șiroi,
Repetă; dar de unde, din ei nu spune nime....
E putred, putred mărul din sămbure la noi!

P. A. Callescu

Imediat după apariție, Hașdeu publică iarăși în ziar farsa, în care atrage atenția că **La noi** este în acrostih și anume: **la Convorbiri literare**, însă zetarul voind să facă o surpriză plăcută d-lui Maiorescu, a schimbat fără știrea autorului pe **v** în **f**, așa că a ieșit **la conforbiri**, pentru că sună mai nemțeste. De astă dată d. Maiorescu n'a mai replicat.

Cum pe calapodul acesta durează lupta între aceste două curente până pe la 1889 când ea se continuă între **Convorbiri** și **Revista nouă**, culminând într-o admirabilă persiflare: **Eine Trilogie**, în care autorii (Hașdeu, Lazăr Săineanu și Olon) sub pretext că răspund unei lucrări asupra literaturii române a profesorului Dr. Ru-

dow, se răfuesc cu Maiorescu și alți câțiva membri ai cercului de la **Junimea**.

Aș cita bucuros ceva din această interesantă lucrare, dacă n'aș găsi că pentru un rezumat biografic, am abuzat de spațiul permis.

Atracția lui Maiorescu, care, orice s'ar zice, a fost, ca și părintele său, Ioan Maiorescu, un eminent profesor înainte de ori și ce alt, către școala germană, atracție nedezmășită o vlată întreagă, i-a adus stîrbiri și în prestigiul literar și în cel politic. În literatură, fiindcă în lupta dintre cele două curente, cele mai multe săgeți, frânte sau nu, asupra-i s'au oprit; în politică, pentru că amestecul lui, așa cum s'a produs, în ultimele evenimente, i-au întunecat mult aureola ce și-o câștigase

prin pacea de la București. O, dacă ar fi renunțat la timp!.....

Cu Titu Maiorescu încheiem seria biografică a scriitorilor români dispăruți în vremea războiului. De mai vor fi fiind și alții, de sigur mai puțin reputați, bucuroși am fi să putem împărtăși cititorilor noștri viața și opera lor. De acesta vom fi recunoscători familiilor acestor scriitori, cari ne-ar trimite o fotografie mai reușită și câteva notițe biografice ale scumpulor lor dispăruți spre a le da publicității.

Torbil

OVREIUL LA BĂTAIE

(Zdroavă de Dumitru Stăncescu)

Pe vrute pe nevrute — adică mai mult pe nevrute — s'a pomenit ovreii la bătaie cu ceilalți soldați, când fu războiul nostru cu turcii.

Până n'a ajuns acolo, o fi bănuț ovreii, n'o fi bănuț cam ce să fie, că povestise unul și altul, dar când a văzut de la alte regimente că se întorc oamenii răniți, țipând și vătându-se de durere, a mălcit-o de tot.

Netrecând multă vreme și venind și la reghimentul în care era ovreii poruncă să intre în foc, pornește reghimentul și merge până se pomeneste în fața turcului. Când încep puștile să pocnească și gloantele să suere și să cază românii în dreapta și în stînga, cari răniți, cari morți, ovreii a increment cu amândouă mâinile pe pușcă, uitându-se spre turci cu ochii zgâiți de groază.

Un sergent îl vede.

— Ce faci jidane, nu tragi cu pușca 'n vrăjmaș?

— Ci... ci vrăjmaș, dom strijent, iu... iu nu... nu cunosc pe el... pe nici ună nu cunosc iu, n'am vuzut du cund mamă m'a fucut. Întâl... întâl sa mu cert cu ei și pu urmă pot și fii și dau cu pușcă.

— Dă, mă fir'ai al dracului de jidov că turcu dă'n tine ca și cum ați fi certat!

— Așaaaa?... da... da... nu să pot să ne împucăm, mu rog?

DOI PRIETENI

NOVELĂ
DIN RAZBOIUL FRANCO-GERMAN

DE
Guy de Maupassant

Parisul asediat și flămânzit, era în agonie. Fiecare mânca ce găsea.

Într-o dimineață senină din ianuarie, domnul Morissot ceasornicar de meserie, se întâlnește de-odată, față în față, pe când se plimba trist de-a lungul bulevardului din marginea orașului, cu un vechi prieten, domnul Sauvage.

În fiecare Duminică înainte de război, Morissot pleca la răsăritul soarelui, cu o undiță spre insula Marante unde pescuia până târziu seara.

Și în fiecare Duminică se întâlnea aici cu un oarecare Sauvage, un băcan pântecos și vesel, cărui îi plăcea de asemenea pescuitul. Cum se întâlneau regulat aici și și petreceau câte o zi întreagă pe malul apei, se împrietiniră în curând.

Câte odată nu-și spuneau nimic, dar uneori când soarele plutea de-asupra apei învăluind într-o căldură puternică pe cei doi pescari fanatici, Morissot spunea vecinului său:

— Strașnică vreme!

Iar domnul Sauvage răspundea:

— Da, nici nu cred să fie ceva mai frumos pe lumea asta.

Teama, când cerul însăngețat de ultimele răstărgeri ale soarelui care apunea, învălăia cu aur copacii îngălbeniți și înfiorați de apropierea iernei, domnul Sauvage privea zâmbind pe Morissot și îngâna: „Ce privești fermecătoare!“ Iar Morissot, înmărmurit, fără să plardă din ochi undița, răspundea: „Parcă e mai bine aici decât pe străzi, nu e așa?“

De data asta când se recunoscură, își strânseseră mâinile mișcate de a se regăsi așa de schimbăți.

Incepură să meargă alături, apoi intrară într-o ca-

fenea unde băură câte un absint. Când eșiră în stradă erau într'u câțva amețiți, asemenea oamenilor flămânzi cu stomacul imbuibat de alcool.

Domnul Sauvage se opri de-odată: „Dacă am merge? rostii el.“

— Unde?

— Mai întrebă? La pescuit.

— Dar unde?

— În insula noastră. Avant-posturile franceze sunt lângă Colombes, dar îl cunosc pe colonelul Dumoulin, așa că ne va lăsa să trecem.

Se despărțiră apoi câteva clipe ca să-și ia fiecare uneltele.

Peste o oră mergeau iarăși alături. Colonelul când auzi cererea celor doi prieteni zâmbi și îi încuviință să pescuiescă la locul obișnuit. Plecară, trecând prin Colombes care era pustiu. În față, satul Argenteuil părea mort. Domnul Sauvage arăta cu mâinile spre înălțimile din fața lor: „Prusienii sunt acolo sus“, șopti el.

Morissot, cuprins de o neliniște vagă întrebă: „Și dacă ne întâlnim cu ei?“

Domnul Sauvage răspunse zâmbind ca orice parizian în fața primejdiei:

— O să-l poftim la peste fript.

Apoi se îndreptară spre insula Marante care era de tot pustie. Cei doi prieteni începură să pescuiescă, cuprinși de o bucurie nespusă.

De-odată un zgomet înăbușit zgudui câmpia. Tunurile bubuiau. Morissot întoarse capul și văzu cum departe, dincolo de țarm, muntele Valerien arunca în zare răsufletarea sa de moarte, căci în fiecare clipă se vedea un nor de fum urmat de câte o defunătură care pornea din vârful muntelui.

Cei doi prieteni începură să discute în șoapte, descurcând marile probleme

politice cari frământau țara.

Dar, pe când vorbeau, zăriră de-odată în spatele lor patru oameni înalți și bărbosți, îmbrăcați ca niște servitori în livrea, cu colfuri turtite pe cap și cari țineau țeva pustel îndreptată spre ei.

Undițele le scăpară și o luară la fugă.

Fură prinși însă peste câteva clipe și trecuți pe o insulă în fața unei case pe care la început o crezură părăsită, dar care era plină de soldați germani.

Un uriaș care fuma călare pe un scaun îi întrebă în franțuzește: „El domnilor a-ți pescuit ceva?“

Atunci un soldat aruncă la picioarele ofițerului țeaua plină de pește. Uriașul zâmbi.

— El, ei, văd că v'au mers bine, dar nu e vorba de asta, ascultați-mă:

— Pentru mine, nu sunteți nimic alt, decât doi spioni trimiși ca să mă năndească. V'ati prefăcut că ați pescuit, dar a-ți căzut în mâinile mele, cu atât mai rău pentru d-voastră, așa e la război.

Dar fiindcă ați trecut printre avant-posturi, desigur că aveți un cuvânt de ordine pentru a vă înapoia. Spuneți-mi cuvântul și sunteți liberi.

Cei doi prieteni îngroziiți, nu scoteau o vorbă.

Ofițerul reluă: — Nimeni n'o să aștepte adevărul. Dacă nu primiți însă, moartea vă așteaptă îndată. Aleceți.

Prizonierii stăteau nemșcați, galbeni ca ceara și cu mâinile lăsate în jos. Tăceau.

Ofițerul reluă liniștit, arătând țărniș insulei:

— Cândiți-vă, că peste cinci minute veți puteți în fundul apei. Probabil că a-veți rade, nu e așa?

Din muntele Valerien buhăiturile porneau tot mai dese.

Cei doi prieteni stăteau în picioare tăcuți.

Ofițerul dădu câteva ordine pe nemțește soldaților și, prudent, își schimbă locul de pe scaun, ca să nu fie prea aproape de prizonieri; și douăsprezece oameni se

rânduiră la o depărtare de douăzeci de pași de cei doi prieteni, cu arma la picior.

Ofițerul spuse din nou:

— Vă mai dau un minut de gândire. Repede așa dar, care e cuvântul de ordine?

Nimeni nu răspunse.

Ofițerul se apropiă de Morissot, rugându-l să-i spună consemnul. Morissot nu răspunse nimic. Prusianul puse apoi același întrebare domnului Sauvage. Ofițerul atunci începu să comande... Soldații ridicară armele. Atunci privirea lui Morissot căzu pe acela a domnului Sauvage.

— Adio domnule Sauvage, îngână el, în timp ce câteva lacrimi i se iviră în vârful genelor.

Sauvage răspunse simplu:

— Adio domnule Morissot.

Își strânseseră mâinile înfiorați din creștet până în tălpi.

Ofițerul comandă: Foc!

Doisprezece lovituri porniră deodată ca una singură.

D. Sauvage căzu cel dintâi, cu fața la pământ. Morissot, mai volnic, se răsuci, se clătina, apoi căzu grămadă peste tovarășul lui, cu ochii spre cer, în vreme ce sângele îi curgea pe haină.

Germanul dădu noui ordine.

Oamenii lui plecară pentru a se întoarce în curând cu frâghiile și cu pietre, pe care le legasă de picioarele celor doi morți. Doi soldați luară pe Morissot, alți doi ridicară pe Sauvage, iar trupurile lor fură aruncate departe în fluviu.

Apa se turbură o clipă, înroșită de sângele lui Sauvage, dar în curând își recăpătă seninătatea-i.

Ofițerul, cu o liniște desăvârșită, rosti pe un ton ironic:

— Acum a sosit și rândul peștilor, adu-i încoace, Wilhelm!

Un soldat, cu șorț alb dinaintea, sosi în pas alergător, iar prusianul aruncându-i prada celor doi împuşcați, porunci:

— Frige-mi peștii ăștia!

Pe urmă se așeză să-și fumeze în liniște pipa, de parcă nu s'ar fi întâmplat nimic.

Melancolicul meu prieten începu:

Care din noi n'a visat odată în viață, să devină plugar și să se căsătorească cu o țărăncuță!

Pe mine mă cuprinsese dorința aceasta, pe când mă afluam în clasele superioare. Studiul mă chinuia, continuarea lui îmi devenise nebiruit de grea și pe de altă parte mă atrăgea, nespuse de mult viața sănătoasă a țărănilor. Era destul că cunoșteam părțile senine ale vieții: plimbările și călăriile, cositul fânului, jocurile în aer liber, pescuitul, vânătorii și răsfățarea în hamacul din grădină în nopțile luminoase de Duminică.

Gândeam, că trebuia să fie plăcut și sănătos să devii cu totul țăran, să îmbraci haina muncitorului, să încalți cizme cu călămbii lungi și să arăți oarecare dispreț boerilor. Însăși eram și amoretat...

Cu draguța mea făcui cunoștință în drumul spre biserică. Locuim în casa tatălui meu pe țărmul unui lac mare, iar pe țărmul opus, Maria era slujnică la o mică fermă.

Țăranii de pe cealaltă parte a lacului văseau cu putere, conducând luntrea care ducea lumea la biserică, trecând pe dinaintea casei noastre. Într-o Duminică dimineată intrai în societatea lor. Căpătai locul cel mai bun, tocmai la picioarele barcagiului. Maria ședea drept în fața mea, conducând vâsla dinapoi.

Părea puțin cam sfioasă, din când în când îmi arunca priviri piezișe și cam ascunse, urmându-și lopata, pe care o lăsa puțin să se odihnească, pentru a-și lega basmaua care se desnoda câte odată.

— Ar fi mai bine, să scoți de tot basmaua de pe cap dacă nu vrei să stea, spusei eu, pentru a deschide vorba. Nu zise nimic, dar când vecinul ei îmi cedă, în urma stăruințelor mele, lopata lui, mă așezai lângă dânsa.

— Putem văși împreună? c întrebai eu și începu a trage cu putere de vâslă.

— Nu știu de loc să mă iau la întrecere cu domnul, răspunse ea, dându-și totuși această osteneală, ceiace — îmi păru un semn că îi făcea plăcere să stau lângă dânsa și asta mă bucură.

Era blondă, părul ei galben bălai atârna în plete lungi, mâinile-i musculoașe țineau cu pu-

tere coada lopetei și cârligul era apăsător cu putere de muchea bărcii. Marginea de la gât a cămășii era roșie, corsetul și-a scosese, genunchii erau acoperiți de fusta îngustă vârgată cu negru.

Scarele strălucea, împedea de ameri ei vânjoși, rumeniți de arșița soarelui. Avea, ochii albaștri, trăsături simpatice și fragede și înțelega-i faptură răspândea parfumul fânului de curând cosit și al inului înflorit.

La început sezurăm, cât mai departe unul de altul, fiecare la un capăt al băncii, însă peste scurt timp ne apropiară și fără a ne da seama cum, începurăm a gămi ca niște vechi cunoscuți.

Lopătarii bărcii mă trănau cu pe unul de altul, în condiție lucră pe care eu îl considerați ca o trdificare la rang. Lângă malul bisericii le mulțumii pentru prietenia lor, cumpărând pentru o mărca o întregă pâine de grâu, pe care o consumară apoi cu totii într-un tuiș de amia de lângă un mic pășu.

Vremea în timpul serviciului meu și o petrecea fiecare după plac. Noi bărbații eram culcați pe povârnișul țărâului ascultând la cântecul ergei ori stam lângă șanțul de stâncă discutând cu țărăni, din partea cealaltă a lacului, despre munca de vară și despre vreme.

Din când în când zăream pe Maria în mijlocul unei cete de fete și când ne întâlneam ne aruncam priviri lungi unul altuia. Părea așa de delicată și de dragălașă, în cât gândurile mele fură din ce în ce mai mult prânse de ea. În biserică cugetam numai la ea; nu mult după ce părăsi locul sfânt, după predică, mă strecurai și eu după dânsa. Când ne aflarăm din nou în barca noastră pentru a ne întoarce acasă, ocupară bine tuțele aceleași locuri pe banca, unul lângă altul, precum venisem.

În aceeași seară senină de Duminică, alunecară încet spre casă. Bărcile se imbulzeau în cărduri înainte și în urma noastră, crucea bisericii se afunda scânteind în fața ochilor noștri, în timp ce țărniurile lacului se oglindeau liniștit în pânza apei. Pe o limbă mică de pământ se afla o fermă; spuse-i Mariei:

— Ți place locul pe care este așezată curtea aceasta?

— Da, are o priveliște prea frumoasă.

— Ce ai zice dacă ar fi a noastră?

— La ce să răspund de vreme ce știu că nu poate fi adevărat?

— Și pentru ce nu?

— Pentru că n'ai putea trăi bine ca stăpân în locul acesta, chiar dacă ar fi al dumitale.

— Dar cine spune, că ași vrea să trăiesc ca stăpân? S'ar putea trăi foarte bine și ca simplu țăran; s'au mai văzut minuni de felul acesta.

— Cu greu s'ar găsi o țară mai de neam, care s'ar învoi să devie stăpână acolo, — zise și barcagiul care ascultase la convorbirea noastră.

— Tocmai de aceia ar trebui luată o țară care s'ar învoi.

Vorbile mele nu făcură nici o impresie asupra fetii, iar eu persistam în gând în hotărârea de a-mi aduce cu orice chip gândul la îndeplinire.

Maria umplu sticla cu apă pentru a-și potoli setea și după ce bău, mi-o trecu și mie:

— Bea și dumneata, ca să te răcorești puțin.

Aceasta era o dovadă de simpatie pentru mine, pe care î-o luapoi aruncându-i o mână de apă în poală. Tocmai când puneam sticla la gură, pentru a trage o înghițitură, îmi dele un băneț cu cotul peste mână, în cât o parte din cuprinsul sticii mi se duse pe gât iar cealaltă pe halne. Când îl arunca, în timpul popasului, o gogoasă de moțit în par și ea îmi luă părțile pentru a mi-o asvârli departe în pădure, îmi dădu încă o dovadă de iubirea ei pentru mine.

În seara următoare mă aflam cu undița în tuișul dinaintea fermei la care servea ca. Așteptai multă nemșcat, eram atent la orice zgomot și la orice mișcare; numai rare-ori aruncam undița în apă. (Va urma).

STATUELE BUCUREȘTILOR

*Stă 'n mijloc Mihai-Viteazul, cu securea 'n mâna stângă,
Pare șazi că tot așteaptă o năvală de dușmani,
Să dea iar cu dânsa pieptul, să o spargă, să o frângă
Ca pe oastea osmanăe d'acum trei sute de ani.*

*Lângă dânsul e, la stânga, Rădulescu Heliade,
Iar la dreapta este Laxăr, cărturarul din Ardeal;
Neclintită ca o stâncă vitejia astfel șade
Între doi ce se închină l'al culturii ideal.*

*Mai încolo Brătianu, cu mândrie se drapează
Cu a țării pânză sfântă, gloriosul ei stindard,
Și în fund, tot în picioare, Pathe agerul veghează
La mișcarea ce se face peste 'ntinsu-i bulevard.*

*Între ei C. A. Rosetti, ziaristul vrednic care
A luptat când apăsată era țara de nevoi;
I-a 'nsuflat curaj, putere, i-a deschis nouă cărare,
Ține 'n mâini condeiul gata să transcrie fapte noi.*

*Statui scumpe, ce orașul îmbrăcați cu măreție,
Sunteți sfinte, căsi, de rele când e sufletul amar,
Privind omul la voi, zice: ce a fost o să mai fie,
Și din flori—al vostru suflet—alte flori egi-vor iar!*

*Artă, care dispuși morții forma ce moartea zdrobește
Când din corpuri își ia sborul sufletul, ceresc drumet,
Lângă Lascar Catargiu, Lahovari, întrunește
Și pe alții mari ca dânzii, împietriți în gest măret!*

*Schimbă stradete 'n muzee și răspântiile 'n temple
Înzestrate cu podoaba chipului neperitor,
Ca să albă 'n ceasuri grele ce să vadă, să contemple,
Cu speranță 'n el nestinsă, amărățul trecător!*

N. Ține

Pajură însângerată

(Insemnări din războiu)

— FAGĂRAȘ I —

M'am săvârșit o noapte întreagă ca pe feratec, căci nu puteam dormi cu nici un chip. Erea tare cald și pe mine mă nuceau gândurile fără un rost, asemenea clipei când ești departe, tare departe și te chinuiesc gândurile de-acas', de pământul tău, de noaptea pușinul înjghebat de tine...

Mă suceam când pe-o coastă, când pe alta și ceream să atipesc și nu puteam: frământându-mă 'n neștiire și fără rost! De la o vreme scoteam capul de sub cergă înflorată, deschideam ochii și priveam mărunț prin ploaia de lumină, în odae, învăluieam lucrurile, mângăiam canaturile ușei săpate în piatră, strecuram privirea în spre ferestra, și-mi odihneam gândul trimițându-l afară, în poleiul lunii...

Mă gândeam apoi acasă, la pământul meu, și par'că mă trezeam în odăița mea din capătul livezii, cu același pat odănit, cu aceeași vatră mare și bagl un lemn de-un stânie, cu aceleași gresme de busuloc de pluteau în aer...

Par'că eram rănit, sau mai bine, bolnav de anii... Răsărea în preajma patului meu mama, și mă 'ngrijea și-mi vorbea și mă alinta blând, ca din altă lume. Vedeam pe Leana, înaltă cu coșta strânsă sub tunic îndemându-mă cu ochii ei triști, pururi gata de plâns... Și vedeam și auzeam frații ce foiau în preajma mea până și cel mic cu un deget la buze șoptea șifos:

— Nenea, nenea mama e bolnav... Nenea... Și se depărta ușor ca să nu mă trezească, să nu mă supere. Iar eu, mă căsneam să le vorbesc, încercam să mă scol și nu puteam... mă trezeam apoi! Imi scuturam mîntea de vedenii și simțeam cum arde-n creeri gândul și cum toată fața imi eră o asudeală... Gâtul uscat, gura amară, simțeam cum mă taie

setea și cum ard genete de nesomn...

Trăgeam o dușcă din ploșcă să mă răcoresc, dar apa eră caldă și grețoasă. Căutam să dorm din nou, dar nu era chip. Mă săvârșeam ca prins de sbucium și noaptea aceia atât de liniștită și tăcerea grea din preajma mea imi făceau rău.

Ce frumos era afară! Un cer ca lacrima, o toartă fără măsură cu marginile luminate, cu lăcești mici de aur de par'că ar fi privit, cel de sus prin ele la noț. Tovărășul meu dormea burduf. Oazda, deasemeni alături cu noi. Arar, rupea tăcerea scâncețului unui țânc cu capul cât o porțocală. Tovărășul, ofțat prin somn. Mă prinseu de umăr și-l șgâlțai o leacă:

— Iene!

?

— Iene, măi Iene!

— Ce-i? făcu el trezit.

— Dormi?

— Ce să fac...

— Scoală-te.

— Dece?

— Să privim noaptea asta.

— Numai pentru-atât. Și lăsa capul din nou pe perină.

— Și să ne preumblăm pe OK.

— Mă-e somn, is zdrobit de oboseală. Tu, de ce nu dormi?

— Nu pot...

— Inchide ochii, strânge pleoapele bine, așa...

— E în zadar.... Mă gândesc la ea. Aide... Simt că mă-nabus, e zădăf aici... Iene, afară-i lună...

Ostașul meu se-ntorse pe-o coastă. Duse mâna la ochi și își deschise apoi tabachierea. Luă două degete de tutun și răsucind o țigare imi vorbi domol.

— În sat la noi eră unul de nu-l puteai ține noaptea în casă.

— Oricând?

(Va urma)

DURERE

Tănuț lăna s'ascunde pe sub nori ce se destramă
Măstărit iliviți cu stele, cum cu futuri i-o naframă,
Iar Zefirul tainic, leneș printre frunze drum își face
Furând florilor parfumul, maculul nedându-l pace...
În frunziș privighetoarea doru-și spune 'n libertate,
Destușit s'ade doina unui flăer, nu departe
Și înec dulosul cântec dureros își ia sfârșit,
Lăsând liniștea stăpână peste câmpul adormit.

Satul doarme; pretutindeni nici un șgomot nu s'aude,
Oboșit tot omu 'n visuri uită zilnicile trude,
Numai eu nu imi plec capul l'a odihnei dulce pace;
O furtună uria 'n mine când în juru-mi totul tace.

Ce aproape și departe-i cela ce-mi părea să fie
Domn pe viața 'mi fericită o întreagă vegnicie!
Ideal, cămărară scumpă, desfătare sfântă, rară,
Azi te sfșogie desnădejdea cu oribila ei ghioră!

Suflete ce 'n desnădejdea-ți tot nu afli nicăiri
Val, te plâng c'ai dat de omul ce sălbatice porniri...

Adela P.

AMOR IMENS

Iubirea'i sentimentul înalt, frumos, mai mare
Ca tot ce încâizește un suflet omenesc;
Ea, minții îi dă șboruri, te face bun și tare,
Furtunile vieții de ea se risipesc.

Imparte'n cerc de raze dulci umbre vibratoare,
Din suflet în alt suflet pând cerești beții,
Dulci unde ce adună, ca floare lângă floare,
Părții și frați și rude, soție și copil.

Iubești p'ai tăi prieten!, iubești p'acea care
Cu dragoste și-arată că binele își vor;
Iubești cu largu-și suflet, pe mic ca și pe mare
Și este o virtute imensul tău amor.

Mai sfântă este însă iubirea cea de față,
Căci ea cuprinde totul ce scump e ori și cul.
P'acel ce nu o simte îi blestem ca să piard,
Îi blestem să se stingă cu toți urmașii lui!

Plăcut e s'auză gura femeii adorate
Zicându-și cu dulci șoapte, euvântul: te iubesc,
Dar câtă desfătare în inimă-și străbate
Când munți și câmpi răsună de graiul strămoșesc!

În spașuri e suflet, plutește gândul țării,
Din flori, din cer, din ape, din codrii verzi cules,
S'ast suflet este numai de lezmele perzării,
Lăsat în urșire, hălit și ne'nșeles l...

N. ȚINC

CRONICA TEATRALA

TEATRUL TRIANON. — „Clereta în concentrare“, operetă de Roger.

În sfârșit! „Casa d-lui Blum“ — această casă pe care un confrate binevoia s'o asemene cu „Casa lui Moliere“ — rupând cu vechea tradiție a revistelor indecente, s'a hotărât să ne dea o lucrare puțin mai serioasă.

Și asta este un mare merit, căci dacă aruncăm o privire în urmă, în tot amalgamul de piese jucate de la deschiderea stagiunii, vom vedea că singurul merit al „Casei Blum“ este de a fi cimentat legăturile dintre unii tineri artiști și public, și în special prezentarea unei subrețe care, din primul moment, a știut să-și atragă prietenia acestui public: e vorba de d-ra Elena Zamora.

Să revenim însă la piesă. Judecând după vechimea ei, Cleretta este soră bună cu M-zelle Nitouche și Mascotta. Ori, cum aceste două din urmă sunt văzute și prea văzute de publicul nostru, vă las să pricepeți ce impresie ar mai putea face ea. Cel puțin în București, n'a fost înighebare de operetă care să nu-și fi pus în program și pe faimoasa „Cleretta“.

Și totuși de astădată Cleretta ni s'a părut mai tânără, mai vioaie, mai lipsită de fardul bătrâneții ca niciodată.

Dece? Explicația o găsim în următorul fapt:

Cleretta este o fire sburdnică, învățată cu tot ceea ce nu-i este permis unei femei să știe, o fată plină de nervi, de viață și mai ales curajoasă. În timpurile de azi am putea zice că, Cleretta este întruparea feministei și — deschid o paranteză — doamnele noastre pot învăța dela ea că pentru a obține drepturi politice, e absolută nevoie de a învăța boxul, scrima, etc.; iar — deschid altă paranteză — judecând după ghionții pe cari Zamora îi aplică partenerilor ei pe scenă, Cleretta

alias Zamora ar fi cea mai bună feministă română!

Și pentru că din parantezele mele n'am făcut altceva decât a identifica pe artistă cu rolul interpretat, voi trece de dreptul la interpretare.

Deși având puțină scădere la finalul actului al doilea, scădere datorită boalei de care era agitată, d-ra Zamora ne-a dat o Cleretta bună ba pot afirma că din toate artistele interprete ale acestui rol a fost cea mai bine.

V'aș mai spune că a fost plină de vervă, că a avut momente de drăgălășie adorabilă, v'aș mai spune... Oh! dat câte nu v'aș mai spune: dacă nu m'aș teme că ceilalți cronicari teatrali mă vor acuza de părtinire.

De acela las mai bine publicul s'o aprecieze și de-acum înainte cum a apreciat-o în seara premierei.

Într'un alt rol feminin, d-ra Tuchi Eremia a pus la contribuție întreaga sa resursă și ne-a dat ceva bun. D-l Băjescu-Oardă în Viva-rel nu a fost așa cum ne așteptăm. După frumoasele creații din „di Granda“ eram îndreptățiți să sperăm la ceva mai bun, dar teamă mi-e că orice rol va interpreta acest artist de-acum înainte va fi eclipsat de creațiile din sus citata revistă.

D-l Băceșeanu a fost un demn partner al Clerettei, precum d-l Camissy în adevăratul Benoit, a știut să smulgă aplauze la scenă deschisă, prin naturalitatea jocului său.

D-l Okeorghiu a isbutit în parte să ne dea o creație interesantă.

Și pentru a isprăvi, cred de datoria mea să atrag luarea aminte a directorului de scenă. Oare crede domnita că, cu decorul din „di Granda“ se poate juca orice piesă va mai veni după ea? Mai multă minuțiozitate în îndeplinirea datoriilor sale n'ar strica, mai ales că lipsa de decor păgubește estetica piesei.

Ghi. Drăgușanu

Cele două femei par înmormântate, sub un strat de flori. Sunt singure în căreț imensă încărcată cu buchete de flori, asemenea unui coș uriaș. Pe bancheta din față două coșulete de mătase albă sunt pline de violete, iar pe blana de urs care învelește genunchii femeilor e o îngrămădire de roze, de sensitive, de mixandre, de margherite, de chiparoase și de flori de portocali, legate cu panglici de mătase. Toate florile acestea par că înăbușesc cele două trupuri delicate și nu lasă să se întrevadă decât chipurile și corșajul celor două femei, dintre care unul e albastru, celălalt lillachiu.

Biețul vizitiului e și el împodobit cu flori și tot astfel hanurile cailor, roțile și fel-narele caretelor.

Trăsura parcurge în grabă, drumul care duce la Antibes, precedat, urmat și însoțit de o mulțime de alte trăsuri, gălăte la fel, căci astăzi e serbarea florilor la Cannes.

Ajungând în bulevardul de la Foncières unde are loc hătaia, trăsurile de-abea dacă mai pot răzbate prin valul mulțimei. De o parte și de alta se aruncă flori. Și ele trec în aer, asemenea unor mingi, lovind chipurile frumoase ale femeilor pentru a recădea apoi pe pământ unde o armată de copii se grăbește să le culeagă.

Cunoscuții se strigă și-si aruncă flori. Un car plin cu femei frumoase. Imbrăcate în roșu atrag și seduc ochii. Un domn aruncă cu un gest grăbit un buchet enorm, iar sub amenințarea proiectivului, femeile își ascund ochii, iar bărbații își pleacă ușor capetele.

Anbele femei își golesc în grabă provizia lor de flori și sunt întâmplinate cu o a-

devărată grindină de buchete; apoi, după o oră, puțin cam obosite, poruncosc vizitiului s'o ia de-alungul golfului Iuan care brăzdează marea. Soarele dispare îndărătul muntelui Esterel, iar marea liniștită se îmbină par'că cu cerul.

Cele două femei, privesc cu ochi galeși întinderea apei albastre și limpede. Una din ele rostește în cele din urmă:

— Ce plăcută seară și cum totul îți pare frumos? Nu e așa Margareta?

Cealaltă reluu:

— E drept. Totuși îmi lipsește ceva.

— Ce? Eu mă simt așa de bine. N'am nevoie de nimic.

— Ba da, dar nu te gândesti. Oricare ar fi liniștea și plăcerea care ne învăluiește, dorim veșnic ceva... pentru inimă.

Și cealaltă surâzând întrebă:

— Puțină iubire?

— Da.

— Ba de loc, draga mea. Îmi place mai bine să nu fiu iubită de loc, decât de oricine. Crezi tu, că mi-ar fi plăcut să fiu iubită bunăoară de... de... de vizitiul meu.

(Urmează)

Și acesta va pieri...

*În lume toate's trecătoare,
În cursul vremii toate pier,
Și nu numai ce e sub soare,
Dar... piere și ce e în cer!*

*Era odată plin Olympul
De falnici zei și semi-zei,
Dar i-a îngropat în sânul timpului
Și lumea a scăpa! de ei...*

*Azi, din divinele seminții
A mai rămas un singur zeu,
Dar, în oceanul necredinții,
Și-acesta va pieri, cred eu.*

I. Șarvare

Surprins în țară străină

Declarația de războiu a României

— Nu vă pierdeți curajul, băieți, căută să ne îmbărbăteze secretarul. O să vină odată și altă zi... cu soare!

Beidiman! Beidiman! Tu o să ne mănânci capul!

Berlinul pare, că nu și-a pierdut mai nimic din veselia lui. Localurile sunt ca de obicei pline de viață. Când clopotele anunță vre-o victorie nouă, vezi steaguri arborate pe la fiecare casă; filizienii să plimbă forțoa de colo-colo discutând cu aer înflăcărat asupra victoriei; studențimea în uniformă de gală, cu steaguri și bastoane colindă Berlinul în trăsuri și fac vizite pe la profesori; muncitorii umplu crămele, din păcate deschise până numai la orele 12 din noaptea, și lasă să vorbească paharele cu bere și rachiu în sănătatea lui Ludendorff, Emerich...; burghezimea înjobonată, pășeste tacticos pe străzile largi îmbăcșite de atmosfera patriotică; lichelele înundă cafenelele tixite de cocote infometate; babădiile ies și ele pe la ferestre, cântând cu privitya adormită de anii bătrâneții dar nu și ai inimii, la veselia și filizajul și nerezutului; feele dichisiite ca totdeauna modest, perind în mers jovinatec altele mute ce au văzut și auzit multe...; aristocrațimea se închide în „five o'clock-uri“; muzicile militare în fața unei sălții, delectează curioșii cu marșuri patriotice și cântece populare; iar invalizii, cu crucea de fer a lui Wilhelm al II-lea pe piept... cer de pomană — cerșesc!

În ochii tuturilor cetestei o veselie neșută și o muzică desprinsă din sufletul lor, un sentiment caracteristic de mândrie națională, îți sună: „Trebue să invingem, vrem să invingem, vom invingem“. De cauză să pipăi însă mai de aproape pulsul lucrurilor, simți, vezi, te convingi, că aici în Berlin se petrece ceva neobișnuit, că Berlinul de acum nu mai e acel de altădată.

Tramvaiele sunt conduse de femei, pe la gări tot femei. Șoferii, măturații de stradă, grădinari pe la frumoasele platz-uri nenumerate... pretutindeni întâlnești femei. Și ele poartă uniformă bărbătească. Culos e să le vezi cocul de păr sub șapcă, în loc de rochie, pantaloni; în loc de bluză, tunică de postav gros, neagră și drept pantofi, niște cismoaie. Uniforma aceasta le îngreua mersul și mișcărilor dar îngăna mândria funcțiunii, aerul de emancipare, în căi cre-

dei că ai în față adevărați bărbați.

Postași de altădată, necompărați de felul cum își făceau datoria cu nici unii din alte țări străine, erau acum fete tinere, zvelte, pu de lele cari nu rareori uitau de împărțirea scrisorilor și stând la un dos de casă unde nici rază de lumină nu le putea trăda, sorbeau focul îndrăgitei — miera victii!

De intrai la poștă și vroiai să dai o telegramă, de nu te puteai legitima sau nu-ți puneai adresa exactă pe ea, nu ți-o primea. Scrisorile cu mare viteză pentru Berlin, cari erau expediate la destinație în timp de o oră, printr'un tub cu aer comprimat, așa zisul *Rohrpost*, nu se mai primeau. Nici *post-restante* nu mai funcționa.

Anunțul chiriașilor se făcea la poliție numai personal și cu acte în regulă; pentru noi străinii, se scria în pasport, anul, luna, ziua, ora și minutele prezentării.

Ca să vedeți însă, până unde ajunsese noaptea cu dragostea lui de patrie, vă spun că soția care aducea la banca imperiului (Reichsbank) un număr de monede de aur, își căpăta bărbatul de pe front acasă, pe un număr de zile a corespunzător monedelor. Vă puteți închipui fuga femeilor după monede de aur. Multe din ele, cumpărau cu bani mulți, strânși cu multă sudoare, monede de aur de pe la speculanți ca să aibă acasă, pentru câteva zile, pe acela ce-i era drag. Altele, superstițioase, spuneau: vreau să-mi aduc bărbatul, fiindcă în noaptea trecută mi se făcea în vis, că soțul îmi întinde brațele, strigându-mi: „Adu-mă în grabă acasă, că peste câteva zile va fi o luptă mare, luptă crâncenă de tot. Mulți din ai noștri vor pier... printre ei... și eu: Adu-mă în grabă“. Și biata femeie, aducea *Goldstücke* la *Reichsbank*.

Primăriile aveau grija să împartă cartele speciale pe la femeile sărace și văduve, acestea își puteau lua alimentele în mod gratuit de pe la anumite magazine de coloniale.

Fabricile produceau surogate de tot felul: cafea, cacao, ceai în buline zaharisite; spirit în praf, pe care-l scotea din lemn, lapte, ouă, zahăr, săpun... toate erau *ersatz* adică surogate. Trebuie să adaog că și îmbrăcămintea, încălțămîntea și hrana în general, tot din *ersatz-uri* se fabricau.

Berlin, Octomvrie 1918

La Comandatură

Era zi de toamnă. Soarele își arunca plețele lumii și aurii pe deasupra cerului. Străzile largi că de la veri trecătorul de pe un trotuar pe celălalt, erau presărate de un furnicar de lumie. Automobilele cari duceau în goană nebună îndrăgiteții tăiau răscrucile drumurilor. Tramvaiele purtau lucrătorii grăbiți. Demimondenele purtând în brațe cățeluși frunzoși, dichisiți întocmai ca niște prunci draguți, străbăteau în fugă *Dorotheenstrasse* spre strada *Friederic*.

Profesorii, cu penitații ochelari pe nas, se amestecau cu studenții printre cărțile antiquariilor de pe strada *Universität*, ștergându-le praful de-o palmă cu dosul mânecei.

Sprea cu marea îngustă, aducea în spinarea-i gârbovită de vremuri corgoboturi pline cu fructe din Hamburg, Werder și Jork. Iar pe sus în zbor, se desprindea un zgomot infernal ce venea din spre „*Brandenburgertor*“ și se îndropta dealongul „*Unter den Linden*“. Era un „*Parsifal* III“. Venea să facă virajuri — de simpatie — deasupra palatului *Kaiserului*. Multimea ardeana cu strigăte de ură! Catedraja se ridica majestic în fața statuei marelui *Friederic* și în jocul razelor de lumină, strângea la sânul ei smerității, ce veneau să depună credință *Domnului!*

Trec în grabă acest tablou și spintecând „*Unter-Graben*“, *Friederichsbrücke* și „*Haschenermark*“ ajung în strada *Rosenthal*, acasă.

Pe masă văd o hârtie! Pe plie scria „*Kommandatur zu Berlin*“! *Intermisem!*... N'aveam curajul să-l deschid. *Cheer gazda.*

— Cine a adus scrisoarea asta, *M-me Kaps?* întrebai.

— Un soldat.

— Când?

— Azi dimineată, imediat după ce ai plecat răspunse gazda. Sângele mi se urcă la cap și mă simțeam slab, slab de tot. Eram incredintat mai mult ca oricând, că eu mine se terminase... era ordinul să mă închid... că noi români vom fi internați! Cu frică mare, că nici picioarele nu mi le mai simțeam, deschid plicul! Ce era? „Astăzi la orele 11 a. m. vă veți prezenta la Comandatura din Berlin C. Camera 182!“

(Va urma)

VESELE

RĂVAȘ

D-nel Z.

Măntrebați stimați doamnă
Pentru ce nu v'am mai scris,
Și cu toate că e toamnă
N'am luat — cum am promis —
Pe a voastră fată Fișa

De soție. Vreți motive?
Când v'am cunoscut fetța,
D-voastră 'n gura mare
Mi-o tot laudați mereu:

„fata mea halai să-i fie,
e un inger, ce zic eu,
E ceva cum e mai rar,
Seamănă leit cu tată-său...
Tată-său e un stejar...
Din stejar, stejar răsare...
Asta s'a'nclămpat în noi,
Și atât era de mare
Fericirea, că visai
C'am ajuns tocmai în Rai
Și

Mai târziu însă-am aflat
Că, cu un amic al casei,
Pe soț l'ați încorporat.

Deci mi-am zis eu cu sfială:
Din stejar, stejar răsare...
Nu începe îndoială,
Dar, mă țerți o întrebare
Dintr'un... bou cam ce răsare?
Gh. Dr.

EPIGRAMA

Unui școliar

Este gras din cale afară
Și toți „grasu“ îl numesc
Profesorii singuri doară
Când îi cași slab îl găsesc
N. Constantinescu

Unui autor dramatic

Pentru drama ce scriești,
Laudele sunt exacte;
Nu m'as sătura văzând-o,
Însă, numai între acte.

Unui sacagiu betiv

Râsul de om când se tine,
De el nimeni nu'l mai scapă;
Pilda, vezi-o chiar la tine:
Tu, și negustor de apă!

Unui judecător

Așa judecător, ba zău,
E treabă de nerod:
Să nu judeci cu capul tău,
Să judeci după cod!

Torbu

TATIANA ALEXINSKY

PRINTRE RANIȚI

— JURNALUL UNEI INFIRMIERE —

Traducere de GH. DR. HOTIN

„Deși Rușii aveau aici puțin oameni — spune el — totuși n'au lăsat un moment pe Austrieci să se apropie. Ciocnirile au fost grozave. Un tren după altul aducea întăriri chiar în apropierea câmpului de luptă, iar soldații săreau din vagoane și intrau în foc de îndată, fără cea mai mică odihnă”. Ofițerul nostru era entuziasmat de moralul trupelor noastre: „Avem o armată civilă — spune el, vroind a ne arăta compunerea armatei recrutată dintre rezerviștii — deși luați dela plug, dar se bat admirabil”. Cât despre ofițer, el are înfățișarea tipică a militarului, lucru care sprește mai mult valoarea spuselor sale.

Sosind la Iv... observăm întârzierile. Forturile sunt pline de soldați gata de acțiune. De jur împrejur rețele de sârmă se întind pe spațuri nefârșite, întinse în linii drepte, încrucisându-se în noduri, sau formând ca-reuri.

Dela fereastra vagonului îmi fac impresia unei mulțimi nenumărate de năvoade de pescuit, întinse pe pământ pentru a fi uscate.

Trenul operează ca o pompă uriașă: se apropie de linia de luptă, se umple de răniți; se depărtează apoi și îl lasă în orașele rusești, pentru a se întoarce iar să încarce valuri de corpuri mutilate.

Plecăm spre câmpul de luptă. Calea ferată trece printr'un ținut păduros, unde bubuitul tunului pare mai înflorător.

După o jumătate de oră, locomotiva se oprește; semaforul este închis. Detunăturile devin din ce în ce mai tari... trenul se oprește încă odată. „Domnilor, haldeți în pădure să culegem

mure — propune cineva — ar fi mai vesel”.

Ne-am coborât, dar nu ca să culegem mure, ci pentru a ne mai mișca. Dinspre pădure nici-un freazăt, nici-o mișcare. De-odată vedem înaintea noastră într'un lăminș două bătrâne și un băiețuș de vreo șapte ani, ținând pe brațe coșuri cu mure.

— Vroiți să ni le vindeți? strigarăm bătrânelor.

— Ce doresc doamnele cu no? întreabă una din ele, în limba polonă.

— Vroim să cumpărăm mure. Cât face coșul acesta?

— Cum, doamnele ne vor da bani? întreabă bătrânele cu neîncredere.

— Da, da. Veniți cu noi la tren, căci ne-am lăsat banii acolo.

— „Auzi tu, o să ne dea bani”, spune una din bătrâne către cealaltă.

Cu o mișcare pripită își îndreaptă basmaua pe cap, ia băiețușul de mână și pornește cu noi spre tren. Dar înainte de a ajunge, se oprește și arătând trenul cu mâna, ne spune: „Mi-e frică de el”.

Ne urcăm în vagon și-i dăm bătrânei banii, iar copilului niște pâine albă. Bătrâna surprinsă vrea să ne mulțumească, dar e prea târziu; trenul se și pusese în mișcare...

A doua zi dimineața sosind în gara R... trenul începe a încărca imediat. Cei răniți ușor vin pe picioare, automobilele neaducând de cât pe cei greu răniți, pe cari i-a luat din „punctul pansamentului de avangardă” care se găsește la 5 verste de pozițiune. Sunt însărcinată să merg la „punctul avangardei” pentru a ridica răniții.

Pornim de-alungul câm-

piei și satelor. Grâul n'a fost încă secerat. Din loc în loc vezi soldați cosind ovăz și iarbă, spre a le îndesa în niște saci.

Întâlnim grupuri de femei, copii, bătrâni; câte cinci, câte șapte. Sunt fugari; și-ae părăsit vetrele fără nimic, de cât ce au pe ei. Câte-odată îi urmează și căruțe trase de un cal sau o vacă, încărcate cu copii sau cu mobilă sărăcăcioasă. Locul de luptă nu e departe. Un acroplan înamic zboară de dimineată până seară. Chiar în ziua sosirii noastre la R... două bombe căzuseră în localitate; una lovise locuința unei țărănci, cealaltă casa unde era instalat provizoriu un detașament sanitar. Clădirea fusese în parte dărâmată, iar detașamentul fu nevoit să-și schimbe locul.

Bubuitul tunului nu mai încetează; artileria noastră grea trage necontentit.

(Va urma)

GLUME SĂPTĂMĂNALE

Un țigăn certându-se cu un ovrei, scoate cutitul de la brâu și îl implântă în pieptul ovestului, lăsându-l mort.

Un trecător român, care văzuse asasinatul, înbeață pe țigăn, iar țigăniul se zbate și țipă cât îl la gură:

— Haulea, boiarule, mănușă-te-ai! Iartă-mă că nu-ți mai horror alta data!

După ce se spovedește, țigăniul spune popii că ar vrea să se împărtășească și el de Paște cu trupul lui Cristos.

Popa îi hotărăște ziua următoare și ca să-și răză de țigăn plămădește din ajun hrean în otet și-l pune într'un potir.

A doua zi, când se înghesue dimesa la împărtășenie, vine și rădăbul țigăniului. Popa ia potirul cu pricina din care-i dă un linguroi cu vârf.

Îl arse pe țigăn hreanul de ț trecură niște lucrimi cât pumnul, iar după ce se mai potoli jeringatul de pe gât, zise holbând ochii către popă:

— Parțeseb să dai la copii mai puțină grijanță, ca preț e simțu și orșia saracii de ei!

Th. O. Toșcă

Jocuri Distractive

SARADĂ

O armătură ș'un dar ceresc
Un lucru dulce constituiesc
Ce toți de sigur îl prețuiesc.

ARITMOGRIF

de Gr. Duca

1	7	10	2	4	2	cereală
2	3	20	13	7		fructe
15	7	4	3	10		sărac cu lăduhal
10	7	10	2	3		pers. mitolog-
20	10	4	2	18	15	4 stat în Europ.

Inițialele de sus în jos și finalele de jos în sus, ne dau unele nume scriitor român.

JOC IN CRUCE

de Gr. Duca

1	● ● ●	nume femeie în
2	● ● ●	popor
3	● ● ● ● ●	compozitor
4	● ● ● ● ●	vas
5	● ● ●	pasăre
6	● ● ●	numeral

Șirul din mijloc dela 1—2 ne dă numele unui loc războiat.

JOC DE MEMORIE

de Spartali (Juntaș)

Se se găsească trei substantiv masculine al căror plural să fie la fel cu singularul, afară de nume proprii.

JOC DE CIFRE

de George T. Motoc

1	7	8	4	3	5	
2	1	4	5	7		La fiecare rând
3	4	5	6			nume masculin iar
4	1	8	9			inițialele de sus în
5	0	7				jos nume de popor
6	1	4	0	1		
1	7	11	0	7		
7	5	0	0	1	1	3

Deslegări

Sarada din numărul trecut e marca și au dezlegat-o d-nii: Trifan Gheorghe, cl. VI Matei Basarab; George T. Motoc Mihăileanu Grigore cl. IV-a liceu Ferdinand I, Bacău; T. Mucioșopol, gura Galbinăș, Ilfov; I. Spertali.

Jocul pătrat din acelaș număr:

T o t u
O m e r
t e m a
u r a j

Motoc, Trifan Gheorghie cl. VI M. Basarab, București și P. Chirculescu, Budești.